

siquidem nervorum distentio sequeretur : violatis iis musculis, quos in libro de articulis Hippocrates *νεγραφίτας* appellat.

Si Statim vomuit] Hæc leges apud Hippocratem libro septimo aphor. aphorismo 59. & aphorismo 50. libri sexti, multa in coacis prænotionibus, & in libro de Vulneribus capitulis.

Semel in die carne] Biliosi magis nutrimento egent, minusque jejunia ferunt; apud Hippocratem libro, ni fallor, secundo de ratione victus in acutis, noxæ quæ ex jejuniis accidere solent, recensentur, animi deliquium, capitis vertigo, ventriculi imbecillitas : quæ omnia ibi, & in Galeni Commentario exponuntur.

Purgativum nullum] Etenim cum cerebrum ceteras partes quodam modo contineat, à nulla verò contineatur, aliarum partium redundantias non recipit : non eget ergo purgatione. Hoc addam medicamentum cataracticum ab Hippocrate exhiberi, si erisypelate caput infestetur, ac tale medicamentum, quod bilem ducat.

DE CONTUSIONIBUS

Capitis in infantibus & pueris.

CAP. VI.

Existunt persæpe in pueris septennio minoribus contusiones, aut casu, aut

44 DE CURAN. VULNER.

aut ictu, aut alio quovis instrumento impetive factæ, similes omnino apostematibus, aut iis vitiis, quæ in æreis, aut plumbeis vasis conspicimus, ita ut cute illæsa, & posteriori etiam cranii tabula minimè rupta, prior tamen persæpe lædatur. Namque ejus ossis per ætatem teneritudo, aliquando in causa est, ut nonnunquam cranium illæsum, sæpe etiam læsum, & ruptum deprimatur, & pelliculæ cerebrum ambientes rumpantur: quod nos persæpe deprehendimus, ejusque rei exemplum nuper editum est, cum in oppido Llerena Bethicæ provinciæ, quadrimus puer nobis curandus fuisset oblatus, quem lignea porta è fenestra decidens, gravissimè percusserat, secundum eam quæ coronalis commissura dicitur, ex quo ictu, utrumque os, atque utraque etiam membrana rupta sunt, atque etiam cerebri pars ter per totum curationis spacium emissa est. Sanatus tamen est puer, citra vulneris manifestationem, & sine ulla ossium jactura, neque ultra vigesimum diem dilata est curatio. Ad hujusmodi autem compressiones, in puerorum capitibus curandas, nulla vulneris majore (quàm ipso casu facta est) manifestatione fuerit opus: & si nullum vulnus factum erit, nihil est aperiendum, quamvis omnia ossa læsa, com-

comminutaque esse cognoscantur, atque hæc tutissima ratio curandi in ejusmodi vulneribus erit. Nam quidquid contra quàm diximus, vulgo fieri solet, id certissimum habet periculum.

Hujus autem hæc curationis ratio est, præter temperatum pueri, & salubrem victum, aut saltem nutricis, si lacte adhuc alatur, diversiones aliquas facere conveniet, aut brachia ipsi aut crura scarificanda sunt. Si contusio nullum manifestum vulnus ostenderit, prima curatione hoc remedio utimur.

℞. Olei rosarum, camomellini ana ℥. ℞. Sub loco contuso ponatur.
olei myrthini ℥ j. Seq. Emplast.

ovi unius album, cum vitello, cum parte aliqua farine fabarum, & ordei ana, & myrtillorum pulvere ℥ j.
Omnia commodè misceantur, & fiat ad modum emplastri, idque sub contuso loco ponatur. Postera verò die, aliud emplastrum adhibemus; loco tamen probè prius novacula abrafo.

℞. Sordiciei alvearis apum, vel si id haberi minus possit, cere novæ sordide, & mellis communis pulverizati ℥ j.
lapidis Hematitidis in pulverem redacti ℥. ℞.
pumicis lapidis, & cymini, & absinthii, & fursuris communis ℥ ij.
Misce omnia ad ignem, & fiat emplastrum,

46 DE CURAN. VULNER.

strum, quod loco depresso imposito, latiore etiam ambitu duorum digitorum; mira enim vis hujus emplastri est, ut intra duodecim dies ossa contusa compressaque tollat: nullumque ad eam rem medicamentum efficientius esse puto.

Quod si præter ossis depressionem, & rupturam, vulnus etiam fuerit, principio ovi albo, & vitello simul agitato curandus est, additis peciis mollibus, atque tenuibus, stupa pulvilis, quibus vulnus tegitur. Postera autem die, utemur balsamo, à nobis in hoc libro sæpe commendato: vulnus autem hoc leviter ex pluma inungendum est; cujus præsentissima virtus, facile hoc in genere etiam perspicietur; mirè enim concoquit, emundat, carnemque inducit: liquefactum autem esse oportet, non nimis tamen, ne quid ægrotus uratur; aut ne quid de medicamento vi nimio calore decedat. (Illud verò maximè est cavendum, ne quod omnino os extrahatur, quamvis omnia comminuta esse constiterit) filis autem siccis vulnus operiendum est, neque iis nimium pressis. Super hæc verò; id quod modò descripsimus, emplastrum est addendum, calidum quidem illud, quod profectò magna cum curantis voluptate, & admiratione, sine ullo

Hippoc.
lib. de
officina
medici.

ullo
cont
ossa
qui
Poss
& al
jam
freq
ex a
auxi
mule
bus
quos
non
tem
hem
noye
bem
ris qu
vuln
nere
deces
Succ
corpe
tum,
boray
quam
etiam
verò
tus,
ferree

ullo discrimine, omne pus quod intus
conficitur, exugit, & compressa quoque
ossa brevissimè tollit, in eumque restituit,
qui secundum naturam fuerat, situm.
Possumus enim tutò affirmare, nobis hac
& aliis curandi rationibus, quæ descriptæ
jam sunt, per annos plus quinquaginta,
frequentissimo experimento usis, semper
ex animi sententia successisse, & Dei
auxilio, cui nos omnia accepta referimus,
multos è maximis & gravissimis vulneri-
bus liberatos, testari possumus, inter
quos hæctenus novem jam sunt, quibus
non exigua cerebri pars perierat. Ferè au-
tem innumeri, quibus prior meninx ve-
hementer fuerat lacerata, ex his autem
novem, quos retulimus, prius apud ur-
bem Xeres Pacensis diœceseos, familia-
ris quidam Joannes Bazzani, qui gladio
vulnus in capite acceperat, ex quo vul-
nere membranæ ruptis, tantum cerebri
decessit, quantum duo tritici grana sunt.
Successit citissima paralytis, & alterius
corporis partis, & linguæ impedimen-
tum, qua usque ad quartum mensem la-
boravit, ex qua tamen affectione, post-
quam ex vulnere sanatus est, melius
etiam habere in dies cœpit. Secundus
verò fuit puer quidam, decem annos na-
tus, muli calce percussus in fronte, ut
ferreæ soleæ margine ossa etiam com-
pri-

primerentur. Huic per continuos sex dies de cerebro, quantum lens est, singulis curationibus deperiit, atque hinc nihil mali, præter vulnus, est consecutum.

Tertius ex oppido, *Fuentes de Leon*, appellato erat, qui telo obtuso, ex balista jacto, petitus, & capillos, & ossa, & carnem super cerebrum coacta habebat: prima autem, secunda, atque tertia cura hæc omnia extracta à nobis sunt, pulsatione enim ipsa paulatim expellebantur: una verò, & cerebri pars prodiabat commissa? in quo rem nobis non negligendam animadverti: id autem fuit quod duodecimo die, molle quiddam, & candidum excrescere intus coepit instar adipis, quod sequenti curatione ita exuberaverat, ut supra carnem omnem emineret; nos autem hermodactylorum pulverem injecimus, eo modo reductum, coactumque iri arbitrati. Cùm autem tertia curatione supra cutem, etiam nimium excessisse deprehendissemus, ferro rem agere consilium fuit. Igitur forcipe, quatenus cranium æquabat, resecurimus; id autem quod resectum est, nucem juglandem magnitudine superabat; nihil verò neque sanguinis, neque alterius rei secutum est; postera verò die nihil apparebat, sed plana omnia,

nia, bonoque colore constabant. Sanatus igitur hic homo est, sed tamen quoad vixit, morbo regio laboravit; cuius prima accessio septima die fuit, & dum curaretur, alteram & tertiam passus est accessionem.

Supervixit autem usque ad quartum & trigessimum annum.

Quartum autem curavimus in oppido Llerena Marchionis de Falces, qui eam provinciam administrabat famulum: hunc alius ex domesticis quidam æreo petierat candelabro, in coronali offis parte; omnis autem ea offis pars, qua vulnus accepit, comminuta, atque super cerebrum fuerat vehementer coacta; opus igitur fuit secunda, tertia, & quarta curatione: ea ossa omnia extrahi oportuit, quæ loco mota, cerebrum graviter premebant, maximè quæ ex inferiori tabula erant, cerebri substantiam continentes pelliculas ruperant, ex quibus duo ossa ita magna erant, ut per vulneris hiatus, magna cum difficultate erui potuerint; ab his autem pelliculæ, & cerebrum ipsum vitiata fuerant, quamobrem singulis curationibus, à secunda, ad quintam usque, ternæ, quaternæque ex cerebri substantia portiones, eæque non exiguæ decesserunt. Interfuit autem dum curaremus, Benedictus Arias Montanus

Theologus nostras, qui apud nos eo tempore chirurgiam, artis potius, quàm operis causa docebatur: quinque ergo continuis diebus ossa, & cerebri partes prodierunt, quæ pulsatione ipsa pellabantur. Atque hic juvenis gravibus symptomatibus affectus est, dum curaretur; nam dextro latere convulsionem, sinistro verò paralyfim, atque etiam regium passus est morbum. Hæc autem omnia, undecima die aggressa, ad vigesimam usque, cum summo etiam fastidio durare; post hæc melius habere cœpit: tandem divina ope omnino incolumis evasit. Dum nos Llerenæ (quod oppidum inter Bethicam & Lusitaniam est) publico populi stipendio, chirurgiam, & sacræ inquisitionis magistratus honesta mercede exerceremus, admirandum periculum accidit, apud oppidulum Valverde, decem miliaribus Llerena distans: quod hic referre decrevimus, quòd ejus hominis restituti historiam nemo audire possit, quin Deo auctori, atque unico humanæ salutis præsidi gratuletur. Ea verò res sic habet. Dum operarii quidam prægrandes lapides machinis, & arte in turrem, quæ tunc ædificabatur, tollerent (productum autem opus jam erat, & templum cui hærebat, altitudine superabat) unus ex lapidibus decidens, quen-

quendam eorum qui machinam volvebant, in capite plenè percussit, qua sagittalis commissura est; is autem subito corruit, simulque cum lapide terram attigit: erat autem lapis cubitali latitudine, & longitudine; duodecim verò digitorum altitudine, & pondere quatuor & viginti librarum.

Jacuit autem homo in eodem loco, per horæ dimidium, nihil omnino sentiens: inde autem pro mortuo penè, aut intra horam saltem expiraturo, domum est sublatus. Hic cerebri commotionem passus, tres integros dies non solum sermonis, sed motus etiam expers; movebatur autem ab adstantibus, non secus, ac si mortuus fuisset.

Magna autem ossium pars, depressa cerebro incubuerat; sanguis verò oculis, atque auribus eruperat: caput autem ipsum, & collum tumidum, atroque colore conspiciebatur. Post octavam autem diem, sponte sua apertum est caput, à sincipite, atque ab occipite, & ex altero etiam latere: maturuerant enim jam apostemata. Nos igitur ossa in locum suum restituimus; membranæ autem inflammationem passæ sunt; tertia die locutus est, imperfectè tamen, & ut commotæ mentis homines solent, apertis oculis, imò & patentibus epilepticorum

more erat: sed nihil omnino videbat, neque cernere cœpit usque ad vigesimam diem, indiesque visu etiam proficiebat. Secundum verò post mensem rectè jam cernere, ut sanus cum esset, potuit, cum vulnus jam sanatum fuisset. Nam ad vigesimam quintam, plurima ossa remissa sunt. Statim autem è lecto surrexit, tamen tunc rectè ingredi non valebat; atque ita divina magis, quàm humana ope sanatus est: evasit autem pætis & transversa tuentibus oculis, qui etiam curatione procedente, quarto mense restituti sunt, rectèque intuebatur: vivit hic adhuc, uxoremque duxit. Nam juvenis tunc erat, oculos verò aliis auxiliis restitimus.

A N N O T A T I O.

Quæ de puerorum ossibus tradit, docentur à Galeno sexto methodi medendi.

Ad hujusmodi autem compressiones] Non est ampliandum vulnus, nec aperiendum, nec si integra cute calvaria perfringatur. incidenda illa est: hæc Hippocratis videtur esse mens, atque præter auctoritatem accedit ratio, nam ubi os perumpitur integra cute, calor non expirat, & per se digerere saniem potest, & ossa solidare. quod in fracturis manifestè videmus: fragmenta enim cum nudata non sunt solidantur. Ex

Ex quo vulnere tantum cerebri] *Qua-*
cumque parte cerebrum vulneretur, si telum
altè infederit (teste Hippocrate) res lethalis est:
apud varios auctores varia eventa, qualia ab
auctore recensentur. Galenus etiam multos
convalescere scribit, quibus telum summam
duntaxat partem attigerat. illud commemo-
randum, quod Smyrnæ in Ionia juvenem sa-
natum dicat; cui telum ad alterum ex antero-
ribus cerebri ventriculis penetravit.

DE CURATIONE vulnerum in facie.

CAP. VII.

Vulnera quæ in facie facta sunt,
 quam rectissimè à principio sunt cu-
 randa; id autem fiet si providebimus, ut
 probè acu, & filo commissa, conjuncta-
 que labra sint, non pluribus, non paucio-
 ribus, quàm opus est, punctis, ita ut caro
 carni, cuti cutis aptè cohæreant, nullo
 in vulnere orificio relicto, nisi ita ma-
 gnum, & profundum fuerit, ut ossa
 etiam penetret: cùm enim sic habuerit
 orificium reliquisse, flammulamque sub-
 didisse expediet, qua noxia omnis hu-
 miditas expurgetur, & pus etiam quod
 conficitur, cùm magnum, & profun-
 dum vulnus est: alioqui verò nullum
 pus expectare oportuerit, si rectè cura-